КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Бөтә илдәрҙең пролетарийҙары, берләшегеҙ!

ХЕҘМӘТ БАЙРАҒЫ

Газета 1931 йылдың 1 ноябренән сыға

Башҡорт АССР-ы КПСС-тың Хәйбулла район комитеты һәм халыҡ депутаттарының район Советы органы

№ 152 (6746) 1989 йыл, 21 декабрь, кесаҙна. Хаҡы 3 тин.

Һайлауҙы ҡаршылай барып

Комсомолдан кандидаттар

16 декабрҙә үткәрелгән ВЛКСМ райкомының II пленумында район комсомол ойошмаһынан район Советы депутатлығына 2-се Бәләкәй Арыҫланғол һайлау округы буйынса «Һаҡмар» колхозының Бәләкәй Арыҫланғол бригадаһы малсыһы **М. З. Сурин**, 9-сы Совет һайлау округы буйынса үҙәк район больницаһы хирургы **Ф. Ҡ. Таулыҡаев**, 12-се Гагарин һайлау округы буйынса район эске эштәр бүлеге шоферы **С. Т. Хәкимов**, 13-сө Юбилей һайлау округы буйынса ВЛКСМ райкомының икенсе секретары **Н. К. Әширов**, 15-се Пионер һайлау округы буйынса ВЛКСМ райкомының беренсе секретары **Н. З. Ғөмәров**, 20-се Йәштәр һайлау округы буйынса «Красное знамя» колхозы һауынсыһы **Г. Г. Ултраков**, 22-се Байғусҡар һайлау округы буйынса Калинин исемендәге колхоз механизаторы **Р. Г. Ғилажетдинов**, 26-сы Михайловка һайлау округы буйынса Ленин исемендәге колхоз механизаторы **Ю. И. Шигаранов**, 27-се Аҡташ һайлау округы буйынса Ивановка урта мәктәбе уҡытыусыһы **Ф. А. Бикбов**, 28-се Пугачевка һайлау округы буйынса Ленин исемендәге колхоз механизаторы **О. В. Васильев**, 23-сө Татыр-Үҙәк һайлау округы буйынса «Аҡъяр» совхозының төҙәлеш цехы мастеры **Э. А. Моталов**, 45-се Подольск һайлау округы буйынса «Таналыҡ» совхозының төүге комсомол ойошмаһы секретары **В. В. Никитин**, 47-се Бакаловка һайлау округы буйынса «Таналыҡ» совхозы механизаторы **Д. И. Ларионов**, 50-се Савельевка һайлау округы буйынса Савельевка һигеҙ йыллыҡ мәктәбе директоры **С. И. Щикатуров**, 62-се Әбүбәкир һайлау округы буйынса «Красный доброволец» колхозы малсыһы **И. М. Билалов**, 64-се Целинный һайлау округы буйынса «Хәйбулла» совхозы агрономы **П. А. Масленцев**, 66-сы Комсомол һайлау округы буйынса «Хәйбулла» совхозының Комсомол бүлексәһе бригадиры **А. М. Ғәбитов**, 75-се Юбилей һайлау округы буйынса Бүребай культура йортоноң художество етәксеһе **Р. И. Аралбаева** кандидаттар итеп һайланды.

ВАҠЫТ ҠЫҪА

ҺАЙЛАУ алды кампанияһы үҙ көсөнә инә бара. Аҡъяр ауыл Советында һайлау буйынса беҙҙең ауыл һайлау комиссияһы билдәле бер эш алып бара. Шишәмбе һайын үткәрелгән ултырыштарҙа халыҡ депутатлығына кандидаттар күрһәтеү мәсьәләләрен тикшерәбеҙ. Күп кенә хеҙмәт коллективтары, кандидаттар күрһәтеү буйынса йыйылыштар үткәрелеүенә ҡарамаҫтан, ауыл Советы башҡарма комитетына протоколдар күсермәһен һәм ғаризаларҙы һаман бирмәй оҙаҡлаталар.

Хәҙер беҙҙең комиссияла И. М. Ибраһимова һайлау тураһындағы законға ярашлы рәүештә төп эшенән һайлау алды кампанияһы осоронда азат ителде. Ул комиссия алдында торған мәсьәләләр менән ныҡлап шөғөлләнәсәк. Беҙ район үҙәге һәм Садовый поселогының хеҙмәт коллективтарынан Аҡъяр ауыл Советына депутатлыҡҡа кандидаттар күрһәтеү буйынса кампанияны оҙаҡҡа һуҙмайынса тамамлауҙарын һәм кәрәкле документтарҙы тапшырыуҙарын һорайбыҙ. Һайлауға бәйле эштәрҙең уңышлы барышы бөтәһенән элек бөтәбеҙҙең активлығына бәйле.

Ф. ҠОҘАБАЕВ,
Аҡъяр ауыл Советына һайлау буйынса ауыл һайлау комиссияһы председателе.

Ҡышҡы көн — уңышҡа

БУРЫСТАР ҮТӘЛДЕ

«Таналыҡ» совхозының Савельевка бүлексәһе механизаторҙары ҡар тотоу буйынса көндәлек нормаһы 120—130 процентҡа үтәй. Бөгөнгә көндә улар 800 гектар майҙанда ҡар бураҙналары һалдылар за инде. Н. Абрамов, А. Драгунов, Н. Авдеевтар бигерәк тә тырышып эшләй. Улар тәүлек нормаһын 1,5 тапҡырға арттырып үтәй. Бүлексә баҫыуҙарында күпләп дым ҡаплауға мөмкинлектәр бар, шуға күрә уларҙың барыһы ла тырышып эшләй.

Был көндәрҙә органик ашламалар сығарыу эше ҡыҙыу бара. Баҫыуҙарға бөтәһе 7000 тонна серетмә сығарылды. Механизаторҙарҙың кәйефтәре күтәренке, һәм улар йыл аҙағына тиклем йөкләмәләрен үтәргә, йәғни 10 мең тонна серетмә сығарырға ниәтләнә. Баҫыуҙарға тиреҫ ташыуҙа Б. Кубатов, Т. Ефремов тырышып эшләй. «Агропромхимия» район берекмәһе ҙур ярҙам күрһәтә. «Урал» автомашинаһында В. Драгунов көндәлек нормаһын ике тапҡырға арттырып үтәй. Т. Ғәниев серетмә тейәүҙә үҙ бурыстарын уңышлы башҡара.

И. ЩИБАРАКОВА,
бүлексә бухгалтеры.

Ғәҙәти булмаған ҡыш

ҡар тотоуҙағы эш темпына тотҡарлыҡ яһай.

Район совхоздары, колхоздары агрономдары быйыл баҫыуҙарҙа ҡар ҡатламының тигеҙ булмауын билдәләй. Был, уларҙың аңлатыуынса, ҡар тотоуҙа эш темпын һүрелтә. Ысынлап та, быйыл ҡыш ғәҙәттәгесә һымаҡ түгел, һалҡын көндәре лә булды, ҡар ҙа яуҙы, тәүге бурандарҙа үҙ көсөн һынап ҡараны, хәҙер килеп көн йылып китте. Ләкин һауа шарттарының үҙгәреп тороуҙарына ҡарамаҫтан, механизаторҙар баҫыуҙарҙа мөмкин тиклем күберәк ҡар туплау өсөн бөтәһен дә эшләргә бурыслы. Үҙҙәре артынан ҡар яҫмаларын ҡалдырып, агрегаттар үткән баҫыуҙарҙа ҡар яуған, ел иҫкән һайын ҡар ҡатламы әҙ-әҙләп ҡалынайа бара.

Ленин орденлы «Матрай» совхозы баҫыуҙарында ошо мөһим сараны үткәреү һәйбәт ойошторолған. 3700 гектарҙан ашыу майҙанда ҡар яҫмалары һалынды ла инде. Баҫыуҙарға көн һайын 5 агрегат сыға. Петропавловка бүлексәһенең баҫыу эшсәндәре һәм Һарыкүл бүлексәһе арендасылары айырыуса тырышлыҡ күрһәтә. Ә бына «Маҡан» совхозы механизаторҙары баҫыуҙарҙа ҡар тотоуға күптән түгел генә сыҡты, шулай ҙа 10 агрегат эшкә дәррәү тотондо. Бөгөн Воздвиженка бүлексәһе эшсәндәре юғары хеҙмәт етештереүсәнлегенә өлгәшә, өс көндә 460 гектар майҙанда ҡар тотолдо. Механизаторҙар Ф. Булыменко, А. Сивоплясов, Н. Мещеряковтар үҙҙәренең Т-4 тракторҙарында иртә таңдан ҡараңғы төшкәнсә эшләйҙәр һәм көндәлек нормаларын байтаҡҡа арттырып үтәйҙәр. Бүлексә етәкселәре шулай уҡ баҫыусылыҡ буйынса бригадир Т. Ш. Ҡыуатовтың эште оҫта ойоштороуын билдәләй. Воздвиженкалар бөтәһе 5500 гектар майҙанда ҡар тоторға ниәтләнә һәм улар тағы ла ҡыштың ҡарлы булыуына өмөт итәләр.

В. ДАНИЛОВ.

ЭШТӘ ЯҠЫН КЕҮЕКТӘР

Юлай Бәҙәмшин (һүрәттә), «Агропромэнерго» механизацияланған производство предприятиеһы коллективында электрогазосварщик булып эшләп, төҙөлөүсе объекттарҙы технологик ҡоролмаларҙы монтажлау эшендә ҡатнаша. Тырыш һәм намыҫлы булыуы менән айырылып тора.

— Производство заданиеларын ай һайын сифатлы үтәп, яҡшы хеҙмәт уңыштарына өлгәшә, үҙ эшен яҡшы белә. Квалификациялы эшсән, — тип һөйләйҙәр уның тураһында.

Р. БАЙМУРЗИН фотоһы.

Ветерандарҙың район советында

БОРСОУ ҺАЛА

Күптән түгел һуғыш һәм хеҙмәт ветерандарының район советы ултырышы үткәрелде. Унда Бүребай поселогынан һуғыш һәм хеҙмәт ветерандары советы председателе Н. Н. Аллағолов информация менән сығыш яһаны. Ветерандарҙың район советы ағзалары, Аллағолов иптәштең информацияһын иғтибарға алып советтың эшен яҡшыртыу, йәмәғәт эшмәкәрлегендә, төҙөкләндереү эштәрендә активлыҡты күтәреү, ветерандарҙың тормош-көнкүреш шарттарын яҡшыртыуҙа ярҙамлашыу буйынса ҡайһы бер тәҡдимдәр әйтелде. Совет Бүребай поселогы ветерандарының медицина хеҙмәте күреүҙә ҙур уңайһыҙлыҡтар кисереүен яҡшы аңлай, шуға күрә поселокта больница төҙөү тураһындағы ҡарарҙы хуплай.

Һуғыш һәм хеҙмәт ветерандары советтарының бер нисә председателе, шулай уҡ ветерандар ғаиләләренең ҡышҡы осорға яғыулыҡ, мал аҙығы менән нисек тәьмин ителеүе, торлаҡтарының ҡышҡа әҙерлеге тураһында һөйләне. Ҡайһы бер хужалыҡтар, ойошмалар һәм учреждениелар етәкселәренең ветерандарға яғыулыҡ һәм мал аҙығын иң һуңғы сиратта, йәки эшселәрҙе тәьмин итеп бөткәндән һуң, ташытыуҙары билдәләп үтелде. Был бигерәк тә район үҙәгендә шулай. Ветерандарға утынды октябрҙә генә алып килеү осраҡтары бар.

Ветерандар советы халыҡ депутаттарының урындағы Советтары, хужалыҡтар етәкселәре бындай факттарҙың артабан ҡабатланмаҫ тигән ышаныс белдерә.

Ветерандарҙың квартираларын ремонтлауға ла тейешле иғтибар бирелеп еткерелмәй. Беҙ ветерандарҙың торлаҡ шарттарын яҡшыртыу өсөн һәр урында ла мөмкинлектәрҙең булмауын аңлайбыҙ. Шулай ҙа районда ҡайһы бер ветерандарҙың торлаҡ шарттарын яҡшыртыу буйынса булған мөмкинлектәрҙең тулыһынса файҙаланылмауы билдәле. Ҡайһы берҙә ветерандарға ҡарата тейешле хәстәрлек күрһәтелмәй һәм уларға иғтибар бирелеп еткермелмәй.

Ветерандарҙың район советы властың урындағы органдарына, хужалыҡтар, предприятиелар һәм ойошмалар етәкселәренә киләһе йылда ветерандар уңайлы торлаҡ менән тәьмин ителһен өсөн барыһын да эшләүҙе үтенеп мөрәжәғәт итә.

Ветерандар советы халыҡ депутаттары Советтарына һайлау үткәреүгә ҡарата үҙ мөнәсәбәттәрен билдәләне.

Барлыҡ һуғыш һәм хеҙмәт ветерандарын һайлау кампанияһында актив ҡатнашырға саҡырабыҙ.

А. САБИН,
һуғыш һәм хеҙмәт ветерандарының район советы председателе.

ПАРТИЯ ТОРМОШО

Сафтар ишәйерме?

«Хәйбулла» совхозы Хоҙайбирҙин бүлексәһенең партия ойошмаһы әҙ һанлы булды, унда 3—4 коммунист иҫәптә торҙо. Һуңынан йәш механизаторҙар һәм малсылар иҫәбенә үҫте. Ҡатын-ҡыҙҙар ҙа уның сафына инде. Хәҙер ағзалар һаны ес тиҫтәгә етте.

Бөгөн беҙ ниндәй хәлде күрәбеҙ һуң? Әгәр сифат күрһәткесен иҫәпкә алмағанда, уның һан составында ҙур үҙгәрештәр һиҙелә. Төрлө сәбәптәр менән коммунистар ситкә китә һәм хәҙер партия ойошмаһында 23 ағза ҡалды, шул иҫәптән 6 пенсионер. Тиҙҙән тағы өс коммунист хаҡлы ялға китергә әҙерләнә. Шулай итеп, партия ойошмаһының сафы һирәгәйә, производствола уның авангард роле һәм хеҙмәт коллективында йоғонтоһо кәмей бара.

Һуңғы ике йылда ике йәш кеше генә КПСС ағзалығына кандидат итеп алынды. Бүлексә комсомол ойошмаһының үҙенең бер генә ағзаһын да партияға тәҡдим итмәүе аптырауса һағайта. Беҙ был эштә совхоздың комсомол комитеты, ВЛКСМ райкомы яғынан да инициатива тоймайбыҙ.

Минеңсә, партия сафын үҫтереү менән совхоз парткомы һәм бүлексә партбюроһы ғына шөғөлләнергә тейеш түгел. Бында бөтә партия группалары һәм коммунистар ҙа ҡатнашырға тейеш.

З. ИГБАЕВ,
КПСС ағзаһы.
Иҫәнгилде ауылы.

ҮҘЕНСӘЛЕКЛЕ КИТАПХАНА

Бынан алты йыл элек, октябрь айында, Башҡортостан яҙыусыларының IX съезы алдынан оҙо гәзәти булмаған китапхана төҙөлә башланы. Тәүге китапты Мостай Кәрим үҙенең автографы менән бүләк итте. Ул уның тышҡы битенә былай тип яҙҙы: «Өфөләге Ленин мемориалының Ленин иҫтәлеге китапханаһына».

В. И. Лениндың Үҙәк музейының Өфө филиалында авторҙарҙың үҙҙәре йәки уларҙың ғаилә ағзалары (әгәр авторҙары тере булмаһа) тарафынан бүләк ителгән китаптарҙан китапхана йыйыу идеяһына Сыңғыҙ Айтматов юғары баһа бирҙе. Өфөгә «Аҡ пароход» китабын тапшырып, ул уның тышына ҡыҫҡаса, әммә йөкмәткеле итеп шундай һүҙҙәр яҙған: «Ленин иҫтәлегенә бөтә быуаттарҙың бөтә китаптары ағыласаҡ».

Китапхана тураһында «Вечерняя Уфа» гәзитәһы журналистары (унда тапшырылған һәр яңы китап тураһында шунда хәбәр ителә). СССР Яҙыусылар союзы идараһы (музей дирекцияһынан мөрәжәғәт шунда ебәрелгәйне), «Правда» гәзитәһындағы ҙур булмаған информация аша белдек. Яҙыусылар Олес Гончар, Сергей Михалков, Андрей Дементьев, Максим Танк, Роберт Рождественский һәм башҡа күптәр генә түгел, шулай уҡ ғалимдар, архитекторҙар, композиторҙар, рәссамдарҙан да бүләктәр килә башланы. СССР-ҙың халыҡ рәссамы мәрхүм Николай Жуковтың ҡатыны уның иҫтәлекле Ленинианаһы эшен бүләк итте. Композитор Александра Пахмутова балалар хоры өсөн «Ленин беҙҙең йөрәктә», тигән кантатаның нотаһын ебәрҙе. Мариетта Шагининдың ейәне Елена Викторовна яҙыусының «Ленинда дүрт дәрес» хеҙмәтен тапшырҙы.

Шуныһы ғәжәп, Лениндың исеме кеше йөрәгенә нисек ныҡ үтеп инә, китапханаға ебәрелгән китаптарҙа төрлө кешеләр йөрәккә үтерлек яҙыуҙар ҡалдыра: Мәҫәлән, беҙҙең быуаттың бөйөк летчигы Валерий Чкаловтың ҡатыны Ольга Эразмовна үҙенең ире тураһындағы альбомды тапшыра, Владимир Высоцкийҙың әсәһе улы тураһында буклет бүләк итә.

1987 йылдың көҙөндә Чехословакияның билдәле яҙыусыһы Иржи Прохазка ҡатыны менән СССР Яҙыусылар Союзының саҡырыуы буйынса Советтар Союзында ял итә. Ул үҙенең китабын кисектермәҫтән Өфөләге В. И. Ленин иҫтәлеге китапханаһына ебәрергә ҡарар итә.

Валентин Катаевтың улы, балалар яҙыусыһы Павел Катаев атаһының «Стенадағы бәләкәй тимер ишек» китабын бүләк итә. Был яҙыусының Ленин булған урында — Парижда, Каприҙа, Швейцарияла сәйәхәттә яҙылған көндәлектәре була.

Өфөгә Константин Паустовский һәм Михаил Светловтың туғандарынан да китаптар килеүе менән ғорурланырға мөмкин. Беҙҙең өлкән яҙыусыларҙың береһе Леонид Леонов та үҙенең китабын бүләк итә. Йәмғиәтте үҙгәртеп ҡороу һәм демократлаштырыу йылдарында үҙҙәренең ҡыйыу һәм ғәҙел позициялары менән билдәле булған Владимир Дудинцев һәм Григорий Бакланов та өфөләргә үҙ бүләктәрен тапшырҙы.

Хәҙер В. И. Ленин иҫтәлеге китапханаһында 250-нән ашыу бүләк китабы иҫәпләнә.

(БЖА).

Беҙҙең интервью

ЯҢЫСА ЙӘШӘРГӘ

Ошо көндәрҙә Вәли Әхмәт улы Әхмәтовтың КПСС сафында тороуына 50 йыл тулды. Ул сиҙәмде үҙләштереүҙә ҡатнашҡан, Ленин орденлы «Матрай» совхозын ойоштороусыларҙың береһе, бөгөнгө көндә хаҡлы ялда, ошо уҡ хужалыҡтың партия ойошмаһында иҫәптә тора, Уфимск поселогында йәшәй.

Беҙҙең хәбәрсебеҙ унан бер нисә һорауға яуап биреүен үтенде.

— **Вәли Әхмәтович, һеҙ ниндәй шарттарҙа партияға алындығыҙ?**

— Армияла действительный хеҙмәт үткәндә мине партия ағзалығына кандидат итеп ҡабул иттеләр. Мине армияға 1929 йылда алғайнылар. Ошоғаса комсомолда булманым. Башта мине йәштәр Союзына ҡабул иттеләр, һуңынан, билдәле бер ваҡыт үткәс, комсомол ячейкаһы секретары итеп һайланылар. Хеҙмәткә алыныуға дүрт йыл үткәс, 1933 йылда партия ағзалығына кандидат итеп ҡабул иттеләр.

— **Артабанғы яҙмышығыҙ тураһында һөйләгеҙ әле?**

— Мине, коммунист булараҡ, 1933 йылда юғары уҡыу йортоноң ауыл хужалығы факультетына уҡырға ебәрҙеләр. Бынға тиклем мин ете йыллыҡ белемем бар ине. Уҡыуҙы тамамлағандан һуң, Баймаҡ районының Аҡморон йыллыҡы заводына ауыл хужалығы буйынса директор урынбаҫары итеп эшкә ебәрҙеләр.

— **Партия ағзалығына шул ваҡыттағы ҡабул ителеү үҙенсәлектәре тураһында һөйләгеҙ әле?**

— Ул ваҡытта партия ағзалығына инеү өсөн 5 рекомендация талап ителде, шул иҫәптән өсәһе —10 йыллыҡ партия стажы булған партия ағзаларынан, икеһе — 5 йыллыҡ стажы булған коммунистарҙан. Мин уҡыған һәм эшләгән урында ундай коммунистар булмағанлыҡтан, кандидат булып оҙаҡ йөрөнөм.

Һуңынан мине Сибай МТС-ына, унан Баймаҡтағы баҡыр иретеү заводына кадрҙар бүлеге начальнигы итеп күсерҙеләр. Ике йыл һайын партия мине кадрҙар ҡайҙа кәрәк, шунда ебәрҙе.

Фин һуғышы башланыу менән фронтҡа алындым. 1939 йылда партия Үҙәк Комитеты Пленумы үткәрелде, унда партияға ҡабул итеүҙең яңы тәртибе раҫланды. Фронттан баҡыр иретеү заводына ҡайтҡас, кандидат булып 6 йыл йөрөгәс, мине партия сафына алдылар.

Партияға ингәндә документтарыбыҙҙы бик ентекләп тикшерҙеләр, хатта туғандарыбыҙ тураһындағы мәғлүмәттәр ҙә ҙур әһәмиәтле ине. Мине партияға ҡабул иткәндә махсус бүлек мөдиренең, ҡаршы килерлек бер ниндәй ҙә дәлилдәр юҡ, тип әйтеүе бөгөнгөләй хәтеремдә. Мин партия сафына яңы ҡағиҙәләр буйынса ес рекомендация менән ҡабул ителдем.

— **Шул ваҡыттағы һәм хәҙерге рекомендациялар араһында айырмалыҡтар бармы?**

— Ул саҡта рекомендацияларға ҡарата ҡаты талап ҡуйылды. Рекомендация биргән кеше үҙендә ҙур яуаплылыҡ тойҙо. Партия сафына ҡабул ителгәндәр уның тикшереүе аҫтында йәшәне һәм эшләне.

Йәшәп килгән тәртип буйынса биш йыллыҡ стажы булған коммунист бер йыл буйына белгән һәр кешегә рекомендация бирә ала. Әгәр кеше ситтән килгән икән, коллективта уның үткәне тураһында бер нәмә лә белмәүҙәре мөмкин.

— **Ә партия дисциплинаһы?**

— Партия дисциплинаһы хәҙерге менән сағыштырғанда күк менән ер араһы кеүек. Һәр коммунист, ҡайҙа ғына эшләһә лә, тапшырылған участкаһы өсөн персональ яуаплылыҡ тойҙо. Һәр коммунистың партия поручениеһы булды, уның үтәлеше хаҡында йыйылыштарҙа даими рәүештә информация менән сығыш яһанылар.

Миҫал өсөн политик уҡыуҙы ғына алып ҡарайыҡ. Унда һәр коммунист йөрөнө, барыһының да конспекттары булды.

Айына ике тапҡыр партия йыйылышы үткәрҙек, ә хәҙер ике айға бер уҙғарыла. Партия йыйылыштарының әһәмиәте лә кәмене.

— **Ни өсөн?**

— Сонки йыйылышта коммунистар тулыһынса ҡатнашмай. Хәҙер дөйөм совхоз партия йыйылышына бүлексәләрҙән гәҙәттә 4—5 кеше килә. Кворум етерлек булмаһа ла партия-хужалыҡ тормошо мәсьәләләре тикшерелә. Мөһим мәсьәләләрҙе хәл итеү менән совхоздың башҡа эшселәре ҡыҙыҡһынмаймы ни? Йыйылыш асыҡ формала үтергә, ул игенселәр һәм малсыларҙың киң ҡатнашлығында үтергә, һуңынан улар ҡабул ителгән ҡарарҙарҙы тормошҡа ашырыуҙа ҡатнашырға тейеш.

— **Бәлки, коммунистар партия йыйылышына ышанып етмәйҙер?**

— Партия хеҙмәтсәндәр алдында үҙ абруйын юғалта бара, тиҙәр. Был ниләктән килеп сыға. Күренеүенсә, ул күпселек осраҡта уның етәкселәренә бәйле. Мәҫәлән, райкомдың элекке секретары Н. Я. Батановты район эшсәндәре әле лә һағынып иҫкә ала. Ул кешеләр менән эшләне, улар араһында йыш булды, ябай халыҡтың тормошон яҡшы белде. Хәҙерге партия һәм хужалыҡ етәкселәре халыҡ менән шулай эшләһә, абруйлы булырҙар ине.

— **Партия дисциплинаһы түбән, тигән һүҙҙәрҙе йыш ишетергә тура килә. Бәлки, партия сафын таҙартыу талап ителәлер?**

— Элек ундай эш ҡулланылды һәм ыңғай һөҙөмтәләр бирҙе. Партияла ағза булып төрлө кешеләр тора, улар араһында принципиаль һәм тәртиплеләре, шул уҡ ваҡытта карьеристар, партия өсөн яраҡһыҙ кешеләр ҙә бар. Мәҫәлән, 10 ай буйына партия взностарын түләмәгән кешеләрҙе осратырға мөмкин. Персональ эштәрен тикшергәндә, улар, аҡса юҡ, тип аҡлана. Эш унда түгел, тип иҫәпләйем. Улар Устав буйынса 3 ай һәм унан күберәк ваҡыт партия взностарын түләмәгәндәрҙең партиянан сығарылыуын яҡшы белә. Уставта КПСС-тан сығыуҙың башҡа юлдары ҡаралмағанлыҡтан, улар ошо параграфтан файҙаланырға тырыша. Ни өсөн ундай коммунистарҙы партияла көсләп тоторға, уларҙан арынырға кәрәк. Тотош партия сафында булмаһа ла тәүге партия ойошмаларында ул бик мотлаҡ. Түбәнге партия звеноларынан башлап дисциплинаны күтәрергә кәрәк.

— **Был осраҡта илдә башҡа партияның булыуы ярҙам итмәҫме?**

— Беҙҙең ил өсөн башҡа партия кәрәкмәй. Ни өсөн? Беҙҙең маҡсатыбыҙ — коммунистик йәмғиәт төҙөү. Үҙенең атамаһы, маҡсаттары, бурыстары һәм Программаһы менән үҙ исеменә тап килгән Коммунистар партияһы шул маҡсатҡа илтәсәк.

Ф. ТАҢҒАТАРОВ
яҙып алды.

ХЕҘМӘТЕНӘ КҮРӘ ХӨРМӘТЕ

Башҡорт АССР-ы Верховный Советы Президиумының 1989 йыл 18 октябрь Указы нигеҙендә оҙаҡ йылдар намыҫлы эшләгәндәре өсөн «Хеҙмәт ветераны» миҙалы менән наградландылар:

Бикбов Әмир Мөхәмәт улы — механизатор.
Бикбов Урал Әхмәтдин улы — инженер.
Бондаренко Василий Петрович — механизатор.
Вербняк Василий Пантелеевич — механизатор.
Вербняк Иван Пантелеевич — пенсионер.
Гавриш Иван Терентьевич — пенсионер.
Гавриш Людмила Хамматовна — колхозсы.
Ғөмәрова Бибинур Усман ҡыҙы — пенсионер.
Дәүләтбаев Зәйнулла Нотфулла улы — механизатор.
Дәүләтбаева Зөбәйҙә Хәлил ҡыҙы—колхозсы.
Дәүләтбаев Рамаҙан Рәхмәт улы —мал ҡараусы.
Дәүләтбаев Рәшит Мисбах улы — механизатор.
Дәүләтбирҙин Хәкимйән Нафиҡ улы — баш зоотехник.
Дәүләтбаев Пәнғәле Ҡорманғәле улы — малсы.
Куватова Любовь Алексеевна — техничка.
Ҡолсонбаев Рәфҡәт Сәйфетдин улы — механизатор.
Ҡолсонбаева Роза Зөлҡәрнәй ҡыҙы—һауынсы.
Ҡолсонбаев Рәйес Кинйәбай улы — электрик.
Ҡолсонбаев Талғат Сәйфетдин улы — механизатор.
Ҡолсонбаев Фәрит Сәйфетдин улы — ферма мөдире.
Кусакин Иван Иванович — механизатор.
Кусакина Нина Трофимовна — сусҡа ҡараусы.
Кусакин Степан Иванович — механизатор.
Мерәсова Алһыу Мөхәмәтйәр ҡыҙы — склад мөдире.
Мерәсов Фәрит Исмәғил улы — механизатор.
Мөхәмәтйәрова Гөлнур Шәкирйән ҡыҙы — һауынсы.
Насиров Хәсән Фәйзхан улы — механизатор.
Нестеренко Василий Григорьевич — пенсионер.
Нураева Сәмиғә Абдрафиҡ ҡыҙы — пенсионер.
Панченко Галина Авдеевна — пенсионер.
Рәмов Кинйәғәле Ниғмәт улы — механизатор.
Сухов Юрий Петрович — шофер.
Сынбулатов Рәғип Нимулла улы — механизатор.
Тайкало Петр Дмитриевич — колхозсы.
Хәбибуллин Талғат Фәйзулла улы — малсы.
Хунафин Зәүжән Латип улы — пенсионер.
Чебоненко Николай Ильич — сусҡа ҡараусы.

Аҡъяр балалар баҡсаһы буйынса

Сағынбаева Ғәфиә Дәүләтгәрәй ҡыҙы — пенсионер.
Исламова Фәриҙә Рәхим ҡыҙы — пенсионер.
Усманова Маһикамал Мостафа ҡыҙы — пенсионер.
Тауылбаева Мөслимә Ғәтиәт ҡыҙы — пенсионер.
Суханова Валентина Ивановна — пенсионер.

Хеҙмәт кешене матурлай

«Маҡан» совхозының Сәғит фермаһында ҙур булмаған, әммә бик татыу коллектив эшләй. Һигеҙ машина менән һауыу операторы һәм дүрт мал ҡараусы 170 баш һыйырҙы хеҙмәтләндерә һәм яңы, 1990 йылды яҡшы хеҙмәт уңыштары менән ҡаршылай. Малдарҙың арта барған продуктлылығы ошо хаҡта һөйләйҙә инде. Әгәр былтыр ун бер айҙа һәр һыйырҙан һауым 2599 килограмм тәшкил итһә, быйыл — 2694 килограмм. Һәр һыйырҙың һөтө 95 килограмға артҡан тигән һүҙ. Һауынсы Роза Мәмбәтованың да дөйөм уңышта тос хеҙмәт өлөшө бар. Хәҙер ул ферманың машина менән һауыу операторҙары араһындағы социалистик ярышта алдынғылар иҫәбендә килә. Ун бер айҙа үҙ төркөмөндәге һәр һыйырҙан 2808 килограмм һөт һауҙы һәм йыл башында алған йөкләмәһен ваҡытынан алда үтәне, ә йыллыҡ йөкләмәһе 2800 килограмм ине.

Хәҙер фермала яуаплы мәл. Малсылар быны яҡшы аңлай һәм эштә темпты һүрелтмәҫкә, былтырғыға ҡарағанда тағы ла яҡшыраҡ һөҙөмтәләргә өлгәшергә тырыша. Һөҙөмтәләр иһә үҙен оҙаҡ көттөрмәй. Мәҫәлән, үткән айҙа һөттөң ҡуйылығы 4 процент тәшкил итте, ә һөт заводында ул беренсе сорт менән ҡабул ителә.

ҺҮРӘТТӘ: Р. Л. Мәмбәтова.

Р. БАИМУРЗИН фотоһы.

Контролдә—мал ҡышлатыу

ХӘҘЕРГЕ заман фермаһы йәки малсылыҡ комплексы цехтан бер яғы менән дә айырылмай, тиерлек. Бында сырье — мал аҙығы — даими килтерелә һәм әҙер продукция — һөт, ит көн һайын өҙлөкһөҙ рәүештә етештерелә.

«Новый путь» колхозының Ерғән фермаһында меңгә яҡын һыйыр малы ҡышлатыуға ҡуйылған, уларҙың 280-ле — һауын һыйыр. Мал ҡышлатыу нисек бара һуң? Ошо һорауға яуап табыу маҡсаты менән беҙ фермаға килдек тә инде.

Малсылар йортонда мине бында ла малсылар хаҡында хәстәрлек күрә башлауҙары ҡыуандырҙы. Ферма мөдире Н. А. Модин етәкселегендә бина ремонтланған, уның һүҙҙәренә ҡарағанда, яҡын көндәрҙә йылы аш әҙерләү ойоштороласаҡ. Әлбиттә, был хаҡта колхоз идараһына әлегерәк хәстәрлек күрергә, юғарынан күрһәтмә көтөп тормаҫҡа кәрәк ине.

Беҙ ҡышлатыу барышы ҡараласаҡ, шулай уҡ халыҡ депутаттарының район Советына депутатлыҡҡа кандидаттар күрһәтеү буйынса йыйылыш үткәреләсәк көндә килгәнбеҙ икән.

Малсылар йыйылғансы, Н. А. Модин беҙҙе үҙенең хужалығы менән таныштырырға булды. Һыйыр аҙбарында Рәйсә Вәлиева дежур итә ине. Ул алдынғы машина менән һауыу операторҙарының береһе, был көндәрҙә һәр һыйырҙан 7 килограмдан ашыу һөт һауа. Ә колхоз буйынса уртаса күрһәткес — 3,2 килограмм. Фермала ҙур булмаған коллектив эшләй. А. Слащева, Р. Хәйҙәршина һәм тағы ла ике мал ҡараусы үҙ эштәрен намыҫлы баш, ҡара.

Дежур Р. Вәлиеваға мөрәжәғәт итәм.

— Һеҙ нисек юғары һауымға өлгәшәһегеҙ, ниндәй проблемаларығыҙ бар, бөтә коллектив менән хеҙмәтте ойоштороуҙың аренда формаһына күсергә уйламайһығыҙмы?

— Уңыш күпселек осраҡта коллективтың татыу булыуына, эшкә намыҫлы ҡарауына бәйле. Һыйырҙарҙы һуғарыуҙы ғына алып ҡарайыҡ. Ҡайһы берҙә һөҙөмтәһендә һөт юғалтыла, бесәнде ваҡытында йыйып алмау арҡаһында уның туҡлыҡлылығы кәмене. Тана һыйырҙарҙың һөтө юҡ, көтөүҙе тулыландырыу өсөн таналарҙы белеп һәм рациональ ҡасырырға кәрәк. Быларҙың барыһы беҙҙең хужаһыҙлыҡ күрһәтеүебеҙ тураһында һөйләй, — тине ул. — Йыл башынан алып, мал аҙығы етерлек күләмдә булыуға ҡарамаҫтан, 117 баш һыйыр малының үлеүен нисек аңлатырға?

Шарттар яҡшырырмы?

уларҙы йылғаға алып барып һуғарырға тура килә. Электр энергияһы менән тәьмин итеүҙә өҙөклөктәр йыш була, шул арҡала һыу килмәй. Һыйыр һыу эсеп туймаһа, һөтө лә аҙ була. Арендаға күсеү өсөн, үҙегеҙ күреүегеҙсә, хеҙмәт шарттары юҡ. Шарттар булһа — аренда ла булыр.

Эйе, һауынсылар еңелдән булмаған шарттарҙа эшләй, уларҙың түҙемлегенә һоҡланырға ғына ҡала. Бина типовой түгел, мал аҙығын һәнәк менән таратып бирергә тура килә. Һауынсылар ошондай шарттарҙа эшләп, юғары һөҙөмтәләргә өлгәшә, уларҙың ауыр хеҙмәте маҡтау һүҙҙәренә лайыҡ.

Йыйылышта Н. А. Модин мал ҡышлатыу барышы тураһында информация менән сығыш яһаны. Ул фермала һауын буйынса йыллыҡ план үтәлде, шул уҡ ваҡытта ҡайһы бер етешһеҙлектәр бар, тип билдәләп үтте.

— Мал аҙығының түбән , сифатлы булыуы

Малдар үлеүенең төп сәбәбе — аҙбарҙың тар булыуы. Ваҡытында ремонт үткәрелмәгәнлектән, бинала дымлы, түбәнән тамсылар тамып тора. Ветврачтың медикаменттары, витаминдар етешмәй, фермала йыуыу средстволары, һабын, марля юҡ.

— Һуңғы ваҡытта һөт заводының эше беҙҙе ҡәнәғәтләндермәй, — тип дауам итте һүҙен Н. А. Модин. — Беҙ яҡшы сифатлы һөт оҙатабыҙ, ә унда уны насар тип билдәләйҙәр, ә ҡайһы берҙә һыу булмағанлыҡтан, һауыт-һаба яҡшылап йыуылмаһа ла һөттө беренсе сорт менән ҡабул итәләр.

Йыйылышта малсылар ҙа дәррәү сығыш яһаны. Колхоз һауынсылары бесән һәм силос сифатына ризаһыҙлыҡ белдерә. Силос тейешенсә тығыҙлап һалынмаған. Мал аҙығының туҡлыҡлылығын дөрөҫ иҫәпләмәгән экономик служба адресына ризаһыҙлыҡ белдерелә.

Аҙып-туҙып йөрөгән тоҡом үгеҙҙәре тураһында бер кем дә бер нимә лә уйламай, уны «мөгөҙөнән алырлыҡ» кеше юҡ, тип борсолоп һөйләне һауынсылар.

— Ысынлап та силос сифаты бигүк яҡшынан түгел, — тине үҙенең сығышында колхоз зоотехнигы М. С. Кәшпова. — шулай ҙа малдарҙы ашатыу рационы аҙыҡтың лаборатор анализына ярашлы рәүештә төҙөлгән. Һәр һыйырға көнөнә 6 килограмм бесән, 3 килограмм фураж, 7 килограмм һалам һәм 20 килограмм силос ашатыла.

Мал аҙығы рационға ярашлы рәүештә үлсәп бирелә, ҡайһы берҙә ҡар ҡатыш ебәрелә.

Йылы көндәрҙә малдар рационына тейешле иғтибар бирергә кәрәк.

Перспективала малдарҙы ағым-цех алымы менән аҫырау ҡарала, сөнки һыйырҙарҙы быҙаулағанға тиклем үк һауып, уларҙы яҡшылап ашатмағандар. Дөрөҫ тәрбиәләмәгәндә, уларҙан тыуған быҙауҙарҙың ҡышҡы уңайһыҙ шарттарға ҡаршы тора алмауы бер кемгә лә сер түгел.

Малсыларҙың хеҙмәтен ойоштороуҙа ла етешһеҙлектәр бар. Шарттар насар булғанда һыйырҙың һөтө артмай. Һауынсылар өсөн дә эшләүе еңел булмай. Шулай булыуға ҡарамаҫтан, улар ҡабул иткән йөкләмәләрен үтәргә ынтыла. Мәҫәлән, Ерғән фермаһында А. Слащева һәр һыйырҙан — 3443, Р. Вәлиева — 3142, Р. Хәйҙәршина — 2890, С. Дәүләтханова — 2672, Н. Ҡубакова — 2564, С. Суденко 2510-ар килограмм һөт һауып, йыллыҡ йөкләмәләрен үтәнеләр ҙә инде.

С. ЮЛДАШБАЕВ.

Һауаны бысратһаң – түлә

Өфөлә булған һәр кем республика баш ҡалаһында тын алыуы ауыр булыуын, һауаның заводтар һәм фабрикаларҙан, автомашиналарҙан сыҡҡан газ ҡалдыҡтары менән һиҙелерлек бысраныуын белә. Һауа суррогатын һулау «бөхете тейгән» һәр кеше, тирәяҡ мөхитте ағыулаусыларға закон юҡмы икән ни, тип уйламай ҡалмағандыр, моғайын.

Предприятиелар өсөн ҡала Советы башҡарма комитеты атмосфераға производство ҡалдыҡтарын сығарыуҙың сикләнгән миҡдарын раҫланы һәм уларға быны нормаға еткерергә ҡушты. Ә ул норманан артҡан хәлдә предприятиелар штрафты ике-өс тапҡырға күберәк түләйәсәк. Һауа бысраныуҙан күрелгән зыянға экономик баһа биреү буйынса иҫәпләүҙәр яһау ҡаланың статистика бүлегенә ҡушылды. Алдан уҡ, улар сикһеҙ ҙур тип әйтергә була — норманы арттырған өсөн түләү тәбиғәтте һәләк итеүсе һәм кешеләргә йәшәү өсөн түҙеп торғоһоҙ шарттар тыуҙырыусы ваҡытлыһыҙ коллективтарҙың бәкәленә ныҡ һуғасаҡ. Әйткәндәй, алынған аҡса тәбиғәтте һаҡлау объекттарын реконструкциялау һәм киңәйтеү өсөн тотоноласаҡ.

(БЖА).

Игенселәрҙең ҡышҡы хәстәрлектәре

ИҢ МӨҺИМЕ—ОРЛОҠ

ВАҠЫТ бик тиҙ үтә. Бына яңы, 1990 йылда яҡынлаша, һәм игенселәр, эштән бер аҙ арынып торғандай һуң, тағы ла яҙғы баҫыу эштәренә әҙерләнә башланы. Пар баҫыуҙарына мөмкин тиклем серетмә килтерергә лә, тупраҡты етерлек күләмдә дым менән тәьмин итеү өсөн ҡар тоторға ла, ауыл хужалығы инвентарын әҙерләргә лә кәрәк, әммә иң мөһиме орлоҡтор, моғайын. Әгәр етерлек һәм сифатлы орлоҡ булмаһа, бүтән эштәр үҙ көсөн юғалтасаҡ ҡына. Фәҡәт орлоҡ киләһе уңыштың нигеҙе булып тора.

Ҡағиҙә булараҡ, хужалыҡтарҙың агрономия службалары көҙөн келәттәргә орлоҡтарҙы талап ителгәндән бер аҙға күберәк һала. Бына шундай хәстәрлек «Аҡъяр» совхозының баҫыу эшсәндәрен ҡотҡарҙы ла инде. Келәттәргә етерлек күләмдә орлоҡ һалалар һәм запасҡа тип тағы ла фураж игененән 500 центнер орлоҡ һалырға ҡарар итәләр. Быйыл октябрь айында һауа шарттарының нисек булғанын беләбеҙ: һалҡын ел, ямғыр. Көслө елдәр келәт түбәһендәге бер нисә шиферҙы алып ташланы һәм орлоҡтарға һыу үтте. Ҡыйыҡты тиҙ арала ябыуын яптылар, әммә ямғыр үҙенекен эшләп өлгөрҙө, еүешләнгән орлоҡ ҡыҙа башланы. Хужалыҡ белгестәре был хәлде күҙәтеп торҙолар һәм, башҡаса көтөргә ярамай, тип ҡыҙған орлоҡто сығарырға булдылар. Бер нисә тонна игенде тикшерә-тикшерә, ҡыҙған урынды табып, 350 центнер орлоҡто айырып алдылар һәм фуражға ебәрҙеләр. Шулай итеп, ҙур бәлә килмәне, уның ҡарауы, орлоҡтоң төп фонды зыян күрмәне. Районның башҡа хужалыҡтарында орлоҡ мәсьәләһендә эштәр нисек тора һуң? Беҙ ошондай һорау менән район дәүләт орлоҡсолоҡ инспекцияһы начальнигы Ф. И. Яҡшығоловаға мөрәжәғәт иттек.

— 15 декабргә ҡарата булған мәғлүмәттәрҙе генә әйтә алам. Ҡайһы бер хужалыҡтарҙа кондицияһыҙ орлоҡтар бар. Мәҫәлән, Ленин исемендәге колхозда кәрешкә орлоғо ҡыйлығы буйынса, шулай уҡ борсаҡ орлоғо шытымы һәм ҡуңғыҙ булыуы буйынса кондицияһыҙ. «Һаҡмар» колхозында ла борсаҡ орлоғо менән шундай уҡ хәл. «Таналыҡ» совхозында ҡыйлығы буйынса кондицияһыҙ 1500 центнер һоло орлоғо һәм шытымы буйынса кондицияһыҙ 3000 центнер арпа орлоғо иҫәпләнә. «Степной» совхозының баҫыу эшсәндәре лә үҙ мөмкинлектәренән түбән эшләне, унда материаль база яҡшы. Был хужалыҡта 15 декабргә ҡарата бөтә орлоҡтоң 48 проценты өсөнсө класҡа ярашлы. Ә «Красный доброволец» колхозында орлоҡтар мәсьәләһендә эштәр насар тора. Бында орлоҡтоң 83 проценты өсөнсө класҡа ярашлы, улар талпан менән зарарланған. Салауат исемендәге колхозда орлоҡтарҙың бөтәһе лә тиерлек, йәғни 95 проценты, өсөнсө класҡа тура килә. Был хәлдә хужалыҡ агрономы Р. Ю. Исҡужиндың ғәйебе ҙур. Әйткәндәй, хәҙер орлоҡто эшкәртеү һәм әҙерләүҙең иң ҡыҙыу осоронда ул ҡайҙалыр курортта тыныс ҡына ял итә. Колхоз эшенә бөтә күңелен һалған агроном шундай битарафлыҡ күрһәтә алыр инеме? Ғәҙеллек өсөн шуны әйтергә кәрәк, эштәрҙең торошо һәр ерҙә лә былай уҡ насар түгел. Яҡшы миҫалдарҙы ла килтерергә мөмкин. «Маҡан» совхозында бөтә орлоҡтар ҙа сәсеү стандартының I—II класына ҡарай һәм бында совхоздың орлоҡсолоҡ белгесе К. Мәмбәтовтың, тотош агрономия службаһының ҙур хеҙмәт өлөшө бар. Ленин орденлы «Матрай» совхозында орлоҡсолоҡ белгесе С. И. Кулибаев етәкселегендә баҫыу эшсәндәре яҡшы эшләне. «Красное знамя» колхозында ла был эшкә быйыл етди ҡаранылар, унда орлоҡтарҙың 99 проценты икенсе класҡа ярашлы булды. Быны мин яҡшы тип иҫәпләйем.

Калинин исемендәге колхоздың баҫыу эшсәндәре адресына ҡарата ла маҡтау һүҙҙәре әйтке килә. Бында, бығаса булмағанса, орлоҡ тураһында хәстәрлек күрҙеләр. «Саратовская-55» сортлы бойҙай орлоғоноң 24 проценты беренсе класҡа ярашлы. Бойҙай һәм арпаның ҡалған орлоҡ ҡыйлығы буйынса беренсе класҡа һәм культуралы үҫемлектәр ҡатышмаһы буйынса өсөнсө класҡа ҡарай.

Хәҙер район хужалыҡтарының агрономия службалары өсөн яуаплы осор башланды — орлоҡто күҙәтеп торорға, уны эшкәртергә һәм сәсеү стандартының тейешле кондицияларына еткерергә, киләһе уңышҡа яҡшы нигеҙ һалырға кәрәк.

В. ДАНИЛОВ.

◆ *Балҡыйй клуб уттары*

УҢҒАНДАРҒА АРНАЛДЫ

Күптән түгел Йәнтеш ауыл культура йортонда үткәрелгән кисә «Хеҙмәт кешене матурлай» тип аталды.

Кисәлә колхоз производствоһы алдынғылары: һауынсылар Сәлиә Иштәкбаева, Нәзифә Аҡҡужина, Нәзирә Сынбулатова, Рима Торомтаева, Рима Ғиләжева, Мәҙинә Иштанова, Хәбирә Сынбулатова, Сәүиә Арслановалар һәм йәш колхозсы Зөлфиә Моталова хөрмәтле ҡунаҡтар булды. Ураҡ осоронда иң күп иген йыйған комбайнер Илшат Сынбулатов, Йәнтеш бригадаһының алдынғы комбайнеры Сәмиғулла Байғусҡаров һәм оло быуын игенселәренән Майор Шәриповтар ҙа кисәнең почетлы ҡунаҡтары булды. Хеҙмәт ветерандары Башҡорт АССР-ының атҡаҙанған уҡытыусыһы Өмәтбай Йәтимов менән өлкән колхозсы Шәрифйән Нарбутиндар исеменә лә бик күп маҡтау һүҙҙәре әйтелде. Йәнтеш бригадаһының партия ойошмаһы секретары Ю. Иштәкбаев колхоз производствоһының бөгөнгө торошо тураһында доклад менән сығыш яһаны. Кисәне алып барыусылар Әлифә Торомтаева менән Фәниә Арслановалар кисәлә ҡатнашыусылар тураһында йылы һүҙҙәр әйтте.

Беҙҙең ҡунаҡтар ҙа сығыш яһаны. Колхозсыларҙың IV Бөтә Союз съезы делегаты С. М. Иштәкбаев йәштәрҙе малсы һөнәренән ҡурҡмаҫҡа, фермаға ҡыйыу ыраҡ килергә өндәне.

Ҡунаҡтар хөрмәтенә концерт күрһәтелде. Ф. Әбделмәнов, Н. Исҡужин һәм Ә. Торомтаевалар ҙың йырҙары һәр кемгә оҡшаны. Ф. Иштанова М. Кәримдең иңгырын айһың менән уҡып ишеттерҙе. Ф. Әбделмәновтың — баянда, Р. Иштановтың — гармунда, Г. Моталованың мандолинала оҙҙороп уйнауҙары һәр кемдең күңеленә хуш килде.

Һуңынан ҡунаҡтарға бүләктәр тапшырылды.

Ф. АРСЛАНОВА,
ауыл культура йорто директоры.

Мөһим тема

СПИД СИГЕНМӘЙ

СПИД... Был һүҙҙе ишетеү менән һәр кемдең йөрәге шомлана. Эйе, кешеләр уның ҡурҡыныс ауырыу булыуын, бик күптәрҙең ғүмерен өҙөүен, ғалимдар әйтеүенсә «XX быуат чумаһы» икәнлеген беләләр. Бөгөн Ер шарында СПИД-тан тиҫтәләгән, йөҙәрләгән мең кеше үлә, ошо ауырыуҙың вирусы менән зарарланыусылар үҙҙәренең һәләкәтле яҙмышын көтә.

СПИД бер илде генә түгел, ә бөтә донъяны ҡурҡыныс менән янай. Күптәр был хәлгә артыҡ иғтибар бирмәне һәм бәлә ситләп үтәсәк, тип өмөтләнде, шуға күрәлер моғайын, вируслы ҡаты сиргә ҡаршы торорлоҡ әҙерлек тә юҡ ине. Больницаларҙа шприцтар, ҡан ебәреү системалары, ҡайһы бер дарыуҙар һәм яҡшы сифатлы диагностика аппаратуралары етешмәй.

Бөгөнгө көндә Россия Федерацияһында 280 кешенең вирус менән зарарланыуы, уларҙың 167-һенең (60 процентҡа яҡыны) балалар булыуы асыҡланды. СПИД-тан РСФСР буйынса 4 оло кеше һәм өс бала үлде. Ауырыуҙар һәм вирус таратыусылар һаны артҡандан-арта бара, һәр 8—9 ай һайын уртаса ике тапҡырға арта.

Был ауырыу Башҡортостан өсөн дә реаль күренешкә әүерелде. Беҙҙә дүрт кешенең шул иҫәптән бер баланың вирус йоҡтороуы билдәләнде. Эпидемия ҙур аҙымдар менән, ғәйепһеҙ әжәлдәр табып, таралғандан-тарала.

СПИД менән бәйле проблемаларҙы хәл итеү, сирҙе асыҡлау, дауалау, профилактик саралар күреү мәсьәләләрен хәл итеү өсөн беҙҙең илдә дөйөм дәүләт программаһы ҡабул ителгән, СПИД-ҡа ҡаршы көрәш алып барыу буйынса Россия комитеты, фәнни-методик үҙәк, фән һәм диагностика лабораториялары булдырылған. Бөтә автономиялы республикаларҙа, өлкәләрҙә һәм крайҙарҙа шундай уҡ органдар һәм учреждениелар булырға тейеш.

Башҡортостанда 10 диагностика лабораторияһы эшләй: Ҡыуатов исемендәге республика клиник больницаһы янында, республика ҡан ебәреү станцияһы янында аноним кабинеттар һәм ҡалған 8-е ҙур ҡалаларҙа һәм район үҙәктәрендә. Тағы ла ос кабинет асыласаҡ. Диагностика буйынса лаборатория селтәрҙәренең киңәйтелеүе һөҙөмтәһендә республикала 600 мең кешене тикшереү мөмкинлеге тыуҙы. Донорҙар, ауырлы ҡатындар һәм шик тыуҙырған кешеләр — наркомандар, гомосексуалистар, тәртипһеҙ рәүештә енси бәйләнештә булыусылар тулыһынса тикшерелә. Шулай итеп беҙҙең республикала, тотош илдәге кеүек, төп көс һәм аҡса халыҡты тикшереү өсөн ҡулланыла.

Шул уҡ ваҡытта СПИД тик лаборатория тикшереүенә генә ҡайтарып ҡалдырылмай. Йоғошло инфекцияның таралыуы менән бәйле социаль һәм медицина проблемаларын хәл итеү өсөн йүнәлтелгән саралар комплексы ҡаралған.

Ошо ҡатмарлы саралар комплексын тормошҡа ашырыу өсөн БАССР Һаулыҡ һаҡлау министрлығы янында Республика комитеты һәм үҙаллы учреждение — СПИД-ҡа ҡаршы көрәш һәм профилактика буйынса Башҡортостан республика үҙәге төҙөлгән. Билдәле булыуынса, оҙаҡ йылдар медицина ҡалдыҡ принцибы буйынса тәьмин ителде. Беҙҙең поликлиникаларҙың, стационарҙарҙың ташландыҡ хәлдә булыуы һәр кемгә билдәле, улар йылдар буйына ремонтланмаған, ҡулайлаштырылған биналарҙа урынлашҡан.

Яңы ойошма — СПИД үҙәген дә шундай яҙмыш көтә. Бөгөнгө көндә бер нисә врач Һаулыҡ һаҡлау министрлығының бәләкәй генә бүлмәһендә эшләй. Ә төрлө идаралыҡтарҙы, учреждениеларҙы һәм контораларҙы бушатыу эше һәр урында алып барыла. Бушаған биналарҙы һаулыҡ һаҡлау органдарына тапшырыу кампанияһы киң йәйелдерелгән, ләкин республика хөкүмәте, БАССР Министрҙар Советы һаулыҡ һаҡлау учреждениеларын кәрәкле биналар менән тәьмин итергә ашыҡмай.

«XX быуат чумаһы»-на ҡаршы һәр урында кисектергеһеҙ саралар күрергә кәрәк.

Б. САФИН,
СПИД-ҡа ҡаршы көрәш һәм профилактика буйынса Республика үҙәге эпидемиологы.

Россияның боронғо ҡалаларының береһе Нерехтала (Кострома өлкәһе) тыуған Августа Ивановна Шляпина (һүрәттә) ноябрҙә үҙенең 105 йәшен билдәләне. Ул оҙон ғүмерлеләр нәҫеленән — олатаһы 115 йәшкә тиклем йәшәгән.

Оло йәштә булыуына ҡарамаҫтан, Августа Ивановна зиһенле, көр күңелле, һүҙсән.

(ТАСС фотохроникаһы)

Хеҙмәт кешене матурлай

Мәктәп йылдарында уҡ әле Сәлимә уҡытыусы булырға хыяллана. Шуға күрә Аҡъяр урта мәктәбен тамамлағандан һуң, педагогия институтына уҡырға бара. Имтихандарын уңышлы тапшыра. Бер нисә йылдан һуң ул беҙҙең районға рус теле һәм әҙәбиәте уҡытыусыһы булып ҡайта.

Сәлимә Рәхмәтуллина оҙаҡ йылдар инде Мәмбәт урта мәктәбе уҡытыусылары коллективында эшләй. Ошо ваҡыт эсендә ул ҙур тәжрибә туплай, ышаныс яулай. Ун йылдан ашыу мәктәптең уҡытыу бүлеге мөдире булып эшләй.

Хәҙерге ваҡытта Сәлимә Әхмәтовна 9-сы класс менән етәкселек итә. Ул уҡыуҙы оҫта ойоштора, өйрәнелгән материалды уҡыусыларға аңлайышлы итеп еткерә белә. Өҫтәүенә, ул балаларға ҡарата талапсан, әммә был талапсанлыҡ уларҙың үҙ-ара яҡшы мөнәсәбәтенә ҡамасауламай.

С. Ә. Рәхмәтуллина йәмәғәт поручениеларын үтәй. Был көндәрҙә уның эштәре айырыуса күп. Һайлау алды кампанияһы башланды. Мәскәүҙә СССР халыҡ депутаттарының II съезы эшләй. Агитатор өсөн ауылдаштарына һөйләрлек яңылыҡтар күп.

ҺҮРӘТТӘ: С. Ә. Рәхмәтуллина.
Ф. АБДУЛЛИН фотоһы.

Спорт

Ярыштар булып үтте

16—17 декабрҙә Йылайыр ауылында Советтар Союзы Геройы Маслов призына волейбол буйынса ярыштар үткәрелде.

Спорттың был төрө хәҙер традицияға әүерелде, был бәйге һәр ваҡыт көсөргәнешле үтә. Йылайыр, Юлдыбай, Матрай ауылдарынан, Зианчура, Хәйбулла райондарынан бөтәһе 5 команда көс һынашты. Ниндәйҙер сәбәп арҡаһында Баймаҡ ҡалаһынан команда килә алманы.

Ярыш тәүҙән үк киҫкен төҫ алды. Беҙҙең спортсылар быны Юлдыбай ауылы командаһы менән тәүге осрашыуҙа уҡ тойҙо. Башта уйын дәғүәселәр файҙаһына барҙы, шулай ҙа беҙҙең команда, барлыҡ көсөн йыйып, 3:2 иҫәбенә еңде. Башҡаларҙы ла еңеп, беҙҙең команда финишҡа сыҡты. Йылайыр командаһы ла, барлыҡ дәғүәселәрен еңеп, алға ынтылды. Һөҙөмтәлә Аҡъяр, Йылайыр командаларының осрашыуында кемдең беренсе урынды алыуын билдәләргә генә ҡалды.

Беҙҙең команда, йылайырҙарҙың ныҡлы ҡаршылығына осрап, бер аҙ ҡаушап ҡалды, ләкин тиҙ арала барыһы ла яйға һалынды. Һәр очко өсөн көсөргәнешле алыш барҙы. Щулай ҙа йылайырҙар командаһы өҫтөнлөк алды һәм, 3:2 иҫәбе менән еңелдән булмаған еңеү яулап, почетлы призға эйә булды. Беҙҙең волейболсылар икенсе урынға сыҡты, Юлдыбай ауылы командаһына өсөнсө урын бирелде.

С. ГОЛУБЦОВ.

Хаттарҙа — йылы һүҙҙәр

Беҙгә уның менән күңелле

Ауыл фельдшеры Рәсимә Аҙнабаева менән беҙгә һәр саҡ күңелле. Сөнки ул беҙҙең менән йыш ҡына төрлө медицина темаларына әңгәмә ойоштора. Бигерәк тә «Сәләмәтлек нигеҙҙәре», «Үҫмерҙәр өсөн», «Тазалыҡты яратығыҙ», «Тәүге медицина ярҙамы күрһәтеү» тигән темаларға һөйләшеү оҡшай. Ул үткәргән әңгәмәләрҙе һанап бөтәрлек түгел. Ҡыҙыҡлы һөйләшеүҙән һуң 8-се класс уҡыусылары араһында ғына түгел, хатта класс етәксебеҙ А. Ғәзизованың да күп кенә һораулары барлыҡҡа килә. Рәсимә апай иһә бөтәһенә лә ихлас яуап бирә.

Беҙ ҙә үҙ сиратыбыҙҙа бурыслы булып ҡалырға теләмәйбеҙ. Йәй көнө уға дарыу үләндәре йыйырға ярҙамлашабыҙ.

Һөйөклө Рәсимә апайыбыҙға уның файҙалы эшендә иң изге теләктәребеҙҙе әйтергә теләйбеҙ.

Юлбарыҫ мәктәбенең 8-се класс уҡыусылары.

Көләү кешене йәшәртә

Быйыл беҙҙең Ергән ауылында Башҡортостан филармонияһы артисы Фәрит Шәйхетдинов (Бағанай) ике тапҡыр сығыш яһаны. Уның концертында кинәнеп көләп, рәхәтләнеп ял итеп алабыҙ. Ауыл эшсәндәре өсөн ошондай концерттар йышыраҡ күрһәтелһен ине.

Ергән ауылы халҡы.

РЕДАКТОРЫ Ш. М. БАЙҒУСҠАРОВ.

Ҡотлайбыҙ!

Иҫәнгилде ауылынан беҙҙең өсөн ҡәҙерле булған **Йомабикә Зәкир ҡыҙы АСЛАЕВАНЫ** 50 йәше менән ҡайнар ҡотлайбыҙ.

Уға иҫәнлек-һаулыҡ, оҙон ғүмер, эшендә уңыштар һәм ғаилә бәхете теләйбеҙ.

Әсәһе, улы, ҡустылары, һеңлеһе, кейәүе, килендәре һәм бөтә туғандары.
Иҫәнгилде, Яковлевка ауылдары,
Целинный поселогы.

• • •

Әбүбәкир ауылында йәшәүсе һөйөклө ҡатыным, ҡәҙерле әсәйебеҙ, өләсәйебеҙ **Зәйтүнә Ғилман ҡыҙы СЫНБУЛАТОВАНЫ** 50 йәше менән ҡотлайбыҙ.

Уға эшендә уңыштар, тормошонда бәхеттәр, оҙон ғүмер һәм иҫәнлек-һаулыҡ теләйбеҙ.

Ире, ҡыҙҙары, кейәүҙәре, улы, ейәндәре.
Аҡъяр, Әбүбәкир ауылдары, Яҡут АССР-ының Пеледуй һәм Депутатск поселоктары.

Хәйбулла РОВД-һы янындағы һаҡ бүлегенә бригадир кәрәк. Эш хаҡы 95 һум, 15 процент урал коэффициенты була.

Газетаның был номерын А. МӘМБӘТОВА йыйҙы. У. РӘХИМОВА вёрсткаланы. М. ЛАТИПОВА, Р. ҠОҘАБАЕВ баҫты. Корректоры Н. КӘИПОВА.

БЕҘҘЕҢ АДРЕС: Аҡъяр ауылы, Сиҙәмсәләр проспекты, 41,

Телефондар: редактор—2-11-95, редактор урынбаҫары, партия тормошо бүлеге — 2-13-97, редакторҙың дубляж буйынса урынбаҫары, яуаплы секретарь — 2-15-95, ауыл хужалығы бүлеге—2-16-95, радиохәбәрсе—2-14-95, хаттар бүлеге—2-13-95, фотохәбәрсе, бухгалтерия—2-14-98,

Газета аҙнаһына өс тапҡыр: шишәмбе, кесаҙна, шәмбе көндәрендә башҡорт һәм рус телдәрендә сыға.

Орган Хайбуллинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов БАССР,

Башҡорт АССР-ы Нәшриәт, полиграфия һәм китап сауҙаһы эштәре буйынса дәүләт комитетының Хәйбулла район типографияһы. Тиражы 2732. Заказ 1039.